

Азаматтық қорғау жүйесін жетілдіру мәселелері бойынша парламенттік тыңдаудың ҰСЫНЫМДАРЫ

Қазіргі уақытта азаматтық қорғау табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың және олардың салдарының алдын алуға және жоюға, азаматтық қорғанысты ұйымдастыруға және жүргізуге, төтенше жағдай аймағындағы халыққа шұғыл медициналық және психологиялық көмек көрсетуге бағытталған, өрт және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету, мемлекеттік материалдық резервті қалыптастыру, сақтау және пайдалану жөніндегі іс-шараларды қамтитын іс-шаралардың жалпы мемлекеттік кешенін қамтиды.

Азаматтық қорғау саласындағы мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі дамыту мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың, сондай-ақ қоғамдық бірлестіктер мен азаматтардың өзара іс-қимылын білдіреді.

Қазақстан Республикасының халқын, объектілерін және қоршаған ортасын табиғи және техногендік сипаттағы ТЖ-дан, қорғау жүйесінің тиімділігін жетілдіру және арттыру, аумақтық бөлінген, тиімді басқару жүйелерін, күштер мен құралдарды құру және жоғары дайындық дәрежесінде ұстап тұру, қауіп-қатерлер мен сын-қатерлерге барабар ден қоюға мүмкіндік беретін жаңа тәсілдерді, технологияларды, практикалық дағдыларды ендіру мақсатында **парламенттік тыңдауға қатысушылар мыналарды ҰСЫНАДЫ:**

1. Қазақстан Республикасы Үкіметіне:

1.1. орталық және жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, азаматтық қорғау саласындағы іс-шараларды қаржыландыру бойынша жүйелі және кешенді шешімдер қабылдау;

1.2. мемлекет қаражаты есебінен азаматтық қорғау органдарының қызметкерлерін әскери қызметшілермен және ішкі істер органдарының қызметкерлерімен ұқсастығы бойынша тұрғын үймен немесе тұрғын үй төлемдерімен қамтамасыз ету бойынша тұрғын үй қатынастары шеңберінде жұмысты жалғастыру, қызмет атқару кезінде тамақтануға байланысты проблемаларды шешу ұсынылады.

2. Төтенше жағдайлар министрлігіне:

2.1. Өнеркәсіп және құрылыс, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрліктерімен бірлесіп, профилактикалық жұмыстарды сақтамауға, тиісті бақылауды әлсіретуге, сапасыз және уақтылы емес күрделі жөндеуге, жүйелі емес жобалық және техникалық шешімдерге және т.с.с. қатысты өнеркәсіптік қауіпсіздік мәселелеріндегі олқылықтарды жою жөнінде кешенді жұмыс жүргізуі қажет;

2.2. өрт қауіпсіздігін жоспарлы қамтамасыз ету, өнеркәсіптік қауіпсіздікті жетілдіру, сейсмикалық қауіпсіздікті сақтау жөнінде шаралар

кешенін қабылдау. Осы мәселелерде озық әлемдік тәжірибені зерделеу, ғылыми әлеуетті пайдалана отырып, жаңа тәсілдерді енгізу;

2.3. депутаттық корпуспен бірлесіп, ҚР Парламенті қарайтын заң жобалары шеңберінде:

1) үй-жайларда (*оның ішінде бейімделген*) өрт бақылауын одан әрі күшейту;

2) жергілікті атқарушы органдардың материалдық-техникалық және кәсіптік жарактандырумен өрт сөндіру бекеттерін ұйымдастыру және құру жөніндегі жауапкершілігі, сондай-ақ еріктілерді әлеуметтік қорғау және оқыту мәселелерін пысықтау;

2.4. қорытынды алу үшін биіктігі 15 метрден асатын көппәтерлі тұрғын үйлерді өрт қаупі жоғары объектілер тізіміне қосу мәселесін қарау. Құрылыс салушының жауапкершілігіне өрт қауіпсіздігінің барлық шараларын қамтамасыз ету қажеттілігін енгізу;

2.5. Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігімен бірлесіп:

- табиғи өрттерді сөндіруге, сондай-ақ ұйымдар мен елді мекендерде волонтерлерді, еріктілерді тарту. Белгіленген жалақыны сақтай отырып, оларды ТЖ жою кезеңінде еңбек міндеттерін орындаудан босатуды заңдастыру, сондай-ақ орындалған жұмыстар үшін еңбекақының белгілі бір мөлшерін белгілеу;

- қауіпті өндірістік объектілерді пайдаланатын ұйымдарда бірыңғай қауіпсіздік, еңбекті қорғау және өндірістік бақылау қызметін құру. Еңбек кодексіне және басқа да нормативтік-құқықтық актілерге тиісті толықтырулар енгізу;

2.6. объектіге барусыз камералдық бақылауды жүзеге асыра отырып, автоматты өрттен қорғау жүйесінің жұмыс істеу қабілеттілігін автоматты режимде қашықтан мониторингілеу үшін автоматты өрт қорғау жүйесін (*сигнализация, түтінді шығарып тастау, дыбыстық құлақтандыру және т.б.*) 112 пультіне қосу мәселесін пысықтау;

2.7. өрт қауіпсіздігі және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында ғылыми-техникалық орталық құру арқылы ғылыми әлеуетті жандандыру мүмкіндігін қарастыру;

2.8. заң жобасының глоссарийін зілзала қаупін азайту саласындағы негізгі терминдермен толықтыру;

2.9. өңірлердегі халықтың жалпы санын, туристік объектілердің, су айдындары мен құтқарушылардың қажетті санына әсер ететін жүктемені және басқа да факторларды ескере отырып, ТЖ жөніндегі аумақтық департаменттердің авариялық-құтқару қызметтері жеке құрамының штат санын есептеу нормативтерін әзірлеу жөнінде шаралар қабылдау;

2.10. авариялық-құтқару қызметінің, оның ішінде трассалық медициналық-құтқару пункттерінің инфрақұрылымын одан әрі кеңейту, оларды медициналық-құтқару көлігімен және арнайы жабдықтармен

жарақтандыру, сондай-ақ суда құтқару қызметінің жұмысын күшейту жөнінде шаралар қабылдау;

2.11. құтқарушыларды азаматтық қызметшілер санатынан азаматтық қорғау органдары қызметкерлерінің санатына ауыстыру жөніндегі әлеуметтік қорғау тетігін пысықтау;

2.12. жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, өрт сөндіру бекеттерінің ұйымдық-құқықтық мәртебесін айқындау және қолданыстағы заңнамаға енгізу;

2.13. жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп:

- еліміздің таулы аудандарында бақылау желісін күшейте отырып, сел және көшкін жағдайын автоматтандырылған түрде мониторингілеу жүйесі желісін кеңейту;

- сел және көшкін қаупі бар өңірлерде инженерлік құрылыстар салу, сондай-ақ жұмыс істеп тұрғандарын күрделі және ағымдағы жөндеу мәселесін қарау;

- халықтың әлеуметтік осал топтарының, жетім балалардың, көп балалы отбасылардан шыққан балалардың, мүгедектігі бар адамдардың жеке тұрғын үйлерде өрт туралы хабарлағыштарды, улы және табиғи газ датчиктерін орнату бөлігінде тиісінше пайдалану мәселесін пысықтау;

2.14. сейсмикалық станциялар желілерін кеңейту және оларды цифрлық сейсмбақылау аппаратурасымен және қазіргі заманғы байланыс құралдарымен қайта жарақтандыру;

2.15. тұрғын үй ұйымдарының (*пәтер иелерінің кооперативтері, мүлік иелерінің ұйымдары*) басшыларымен көппәтерлі тұрғын үйлер үшін өрт қауіпсіздігінің және үй маңындағы аумақты күтіп ұстаудің міндетті талаптарын түсіндіру бойынша консультациялар өткізу;

2.16. республикалық және жергілікті бюджеттер қаражаты есебінен өрт сөндіру депосын салу бойынша іске асырылып жатқан жобалардың аяқталуын бақылауға алу. Жаңа азаматтық қорғау объектілерін кезең кезеңімен салуға және қолда бар объектілерді реконструкциялауға қаржы қаражатын көздеу;

2.17. республикалық бюджетте әскери бөлімдердің қажетті инфрақұрылымын салуға, азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінің бөлімшелерінде жөндеу жүргізуге, азаматтық қорғаныс әскери бөлімдерінің жеке құрамын даярлаудың оқу-материалдық базасын, ведомстволық ғылыми ұйымдардың зертханалық базасын дамытуға қаржы қаражатын көздеу;

2.18. азаматтық қорғау бөлімшелерін тиесілілік нормаларына сәйкес арнайы техникамен және жабдықпен, сондай-ақ өнеркәсіптік қауіпсіздік қызметкерлерін нысанды киіммен және арнайы киім-кешекпен жарақтандыруды жалғастыру ұсынылады.

3. Экология және табиғи ресурстар министрлігіне:

3.1. жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп орман шаруашылықтарын материалдық-техникалық жарақтандыру, кадр мәселелерін шешу (*оның ішінде орман өрт сөндіру станцияларының өртке қарсы*

қызметінің 877 штаттан тыс қызметкерін штатқа ауыстыру және барлық штаттық қызметкерлерге қосымша ақыны қолдану), орман шаруашылықтарының азаматтық қорғау қызметтерімен өзара іс-қимылы жөнінде шаралар қабылдау;

3.2. белгіленген тәртіпте:

- Орман кодексіне және «Азаматтық қорғау туралы» Заңға тиісті алгоритм шеңберінде орман өрттерін сөндіру үшін мемлекеттік өртке қарсы қызметті тарту тәртібін айқындау бөлігінде;

- Орман кодексіне жергілікті атқарушы органдардың өрт орнында тартылатын әуе кемелеріне жанармай құятын авиаотын резервін құру бөлігінде;

- «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңға орман қорын қорғау мен қорғауды қамтамасыз ету үшін «Қазавиаорманқорғау»-мен шарт жасасу рәсімдерін оңайлату бөлігінде;

- Ормандардағы өрт қауіпсіздігі қағидаларына мен Орман өртін сөндіру станциясы туралы ережеге орман ресурстарын пайдалану және орман қорына бару кезінде жеке және заңды тұлғаларға қойылатын талаптарды арттыру бөлігінде келісу рәсімін өткізу;

3.3. орман мониторингі және өртті ерте анықтау үшін бағдарламалық-аппараттық кешені бар ЭТРМ-нің ахуалдық орталығын құру, сондай-ақ орманды заңсыз кесу, браконьерлік, орман күзетінің кешенді қауіпсіздігі және мемлекеттік орман қорына келушілер жағдайларын азайту мәселесін пысықтау;

3.4. Төтенше жағдайлар министрлігімен, Бас прокуратурамен және жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп:

- Қазақстан өңірлерінің бірінде орман өрттерімен күрес жөніндегі бірлескен іс-шаралар алгоритмін (пилоттық жоба) әзірлеу және енгізу;

- 2024 жылдың бірінші тоқсанында пилоттық жобаны іске асыру барысымен танысу үшін таңдалған өңірге баруды жоспарлау және ұйымдастыру;

3.5. мемлекеттік кәсіпорындарға өрттен кейін орманды санитарлық кесуді жүзеге асыруға басым құқық беру мәселесін зерделеу ұсынылады. Бұл ретте ағаш сатудан түскен табыс мемлекеттік бюджетке түсуге тиіс;

3.6. өндірісті төмендету немесе тоқтата тұру бойынша шаралар қабылдау үшін қолайсыз метеожағдайлар бойынша ірі өнеркәсіптік кәсіпорындарды тиісінше құлақтандырмағаны үшін жауапкершілікті айқындау;

3.7. жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп орманды дала өрттерінің алдын алу бойынша ведомствоаралық профилактикалық іс-шараларды жалғастыру ұсынылады.

4. Әділет министрлігіне жақын және алыс шетелдердің тәжірибесін зерделей отырып, құқық қолдану практикасын ретке келтіру үшін өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы қылмыстар үшін тікелей қылмыстық жауаптылықты енгізу мәселесін қарау ұсынылады.

5. Өнеркәсіп және құрылыс министрлігіне:

5.1. құрылыс саласындағы ғимараттар мен құрылыстарды пайдалануға беру бойынша көппәтерлі үйлерді салу кезінде техникалық құжаттаманы келісу алгоритмі туралы ақпарат ұсыну;

5.2. әлеуметтік маңызы бар объектілерді шолу, сейсмикалық қауіпсіздігі тұрғысынан үлгілік жобалау шешімдерін талдау мақсатында жобалау-сметалық құжаттамасының бірыңғай мұрағаттық базасын құру мәселесін зерделеу;

5.3. Көлік министрлігімен, жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп:

- нөсер кәрізі мен арық жүйелеріндегі дамымаушылықты жою мақсатында сәулет-қала құрылысы заңнамасына түзетулер енгізу;

- еріген қар суы мен тасқын суларды бұру үшін нөсер кәрізі жүйелерін және арық жүйелерін салу және дайын күйде ұстау мәселесін шешу ұсынылады.

6. Су ресурстары және ирригация министрлігіне:

6.1. Экология және табиғи ресурстар министрлігімен, жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп қолданыстағы гидрологиялық бекеттерге мониторинг жүргізу және қажет болған жағдайда жергілікті жерлерде су тасқыны жағдайының ұлғаюын болжау мақсатында қосымша бекеттер құру мәселесін қарау;

6.2. жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп:

- құқықтық қайшылықтар мен олқылықтарды жою және анықтау мақсатында су шаруашылығы жүйелері мен құрылыстарының, оның ішінде заңға тәуелді актілердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласын реттейтін нормативтік құқықтық актілерге талдау жүргізу;

- гидротехникалық құрылысжайларды аспаптық бақылау жүйесін (бұдан әрі – ГТҚ) әзірлеу;

- иесіз ГТҚ-ны коммуналдық меншікке беруді аяқтау;

- ГТҚ-ны кезең-кезеңімен салуды, қолданыстағыларын жөндеуді және оларды жергілікті құлақтандыру жүйелерімен жарақтандыруды қамтамасыз ету ұсынылады.

7. Ғылым және жоғары білім министрлігіне Төтенше жағдайлар министрлігімен бірлесіп жоғары оқу орындарында «Сейсмология» мамандығы бойынша мамандар даярлау жөніндегі мемлекеттік бағдарлама енгізу ұсынылады;

8. Оқу-ағарту министрлігіне Төтенше жағдайлар министрлігімен бірлесіп жалпы білім беретін мектептердің міндетті оқу бағдарламасына «Тіршілік қауіпсіздігі негіздері» пәнін енгізу туралы мәселені қарау ұсынылады;

9. Жергілікті атқарушы органдарға:

9.1. өзендерге жақын жерде құрылыстар салуға және пайдалы қазбаларды өндіруге рұқсат беру құжаттарын беруге бақылауды күшейту;

9.2. су тасқынына қарсы іс-шаралардың орындалуын бақылауға алу және оларды іске асыруға қаражаттың уақтылы бөлінуін қамтамасыз ету;

9.3. жергілікті бюджет қаражаты есебінен ТЖМ өрт сөндіру бөлімшелерін материалдық-техникалық жарақтандыруды нығайту жөніндегі жұмысты жалғастыру;

9.4. барлық өңірлерде газ-техникалық инспекциялар құру жөніндегі жұмысты жалғастыру;

9.5. төтенше жағдайлар кезінде облыстық және аудандық, оның ішінде ауылдық округтер деңгейінде халықты құлақтандыру және хабар беру жүйесін кезең-кезеңімен жаңғыртуды жалғастыру мәселесін қарау ұсынылады.

Астана қаласы.

2023 жылғы 8 желтоқсан